

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/23/2022
Identifikačné číslo spisu:	3119203540
Dátum vydania rozhodnutia:	27.04.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:3119203540.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Brňáka a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Martiny Valentovej, v spore žalobkýň 1/ Q. D., 2/ mal. R. D., 3/ mal. R. D., 4/ mal. O. D., všetci bývajúcí v H. I., U. XXX/XX, žalobkyne 2/, 3/, 4/ zastúpené žalobkyňou 1/ ako zákonnou zástupkyňou, všetky žalobkyne zastúpené Advokátska kancelária JUDr. Ing. Martin Chlapík s.r.o. so sídlom Sládkovičova 13, Žilina, IČO: 47 253 339, proti žalovanej obchodnej spoločnosti KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej advokátom JUDr. Baltazárom Mucskom, Vajnorská 55, Bratislava o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 28C/22/2019, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 4. augusta 2021 sp. zn. 5Co/6/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie zamieta.

Žalobkyne 1/, 2/, 3/ a 4/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. októbra 2020 č. k. 28C/22/2019-114 žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 1.489,- eur, úrok z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 1.489,- eur od 18.3.2019 do zaplatenia, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Výrokom II. žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 30.000,- eur, žalobkyni 2/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20.000,- eur, žalobkyni 3/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20.000,- eur, žalobkyni 4/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20.000,- eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Výrokom III. rozhodol o náhrade trov konania tak, že žalobkyne 1/ - 4/ majú voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Na základe vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že rozsudkom Okresného

súdu Trenčín č. k. 2T/67/2017-282 zo dňa 16. augusta 2018 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 23To/126/2018-300 zo dňa 29. januára 2019 právoplatným a vykonateľným 29. januára 2019 bol obžalovaný S. I., ktorý bol zamestnancom zamestnávateľa I. S., odsúdený za prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že dňa 1.8.2016 v čase o 5.05 hod. viedol nákladné motorové vozidlo s prívesom v smere jazdy od obce R. do obce H. I., v pravotočivej zákrute v dôsledku brzdenia došlo k zablokovaniu kolies prívesu, strate smerovej stability súpravy, pričom príves prešiel do protismeru, kde následne došlo ku zrážke ľavej prednej časti prívesu, s ľavou prednou časťou osobného motorového vozidla, ktoré v tom čase viedol Q. D., ktorý pri dopravnej nehode utrpel smrteľné zranenie, ktoré bolo bezprostrednou príčinou smrti tohto poškodeného, k trestu odňatia slobody v trvaní 1 rok s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 2 roky, ako aj k trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá každého druhu na dobu 1 rok. Výsledkom znaleckého dokazovania vykonaného v trestnom konaní bolo zistenie, že vodič nákladného motorového vozidla s prívesom mal možnosť zabrániť dopravnej nehode, ak by počas prejazdu pravotočivej zákruty s jazdnou súpravou nezačal brzdiť. Neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že vodič osobného motorového vozidla mal možnosť zabrániť zrážke ním riadeného vozidla s prívesom protiúdeľnej jazdnej súpravy potom, ako mal možnosť rozpoznať prejazd tohto prívesu do protismeru, t. j. do jazdného pruhu osobného vozidla. Z vyrozumení k oznámeniu o škodovej udalosti zo dňa 25.3.2019 adresovaných žalobkyniam 1/ až 4/ vyplynulo, že žalovaný žalobkyniam oznámil, že nie je oprávnený poskytnúť im nimi uplatnenú nemajetkovú ujmu s poukazom na § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z., nakoľko nemajetková ujma vzniká v dôsledku porušenia právnej povinnosti v inej než majetkovej sfére fyzickej osoby a zmluvou o povinnom zmluvnom poistení bol stanovený rozsah poistenia výlučne za škodu, nie však za ujmu na osobnostných právach.

1.2. Súd prvej inštancie poukázal na to, že podstatným z hľadiska posúdenia dôvodnosti uplatneného nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy vo vzťahu k žalovanému bolo ustálenie, či tento nárok možno subsumovať pod plnenie v zmysle § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. Pri riešení tejto právnej otázky odkázal na ustálenú judikaturu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, reprezentovanú rozhodnutím sp. zn. 6MCdo/1/2016, ktoré bolo publikované v Zbierke rozhodnutí a stanovísk NS SR pod č. R 61/2018, ďalej rozhodnutiami sp. zn. 6Cdo/143/2017, 6Cdo/206/2017, 8Cdo/6/2018, 6Cdo/207/2018. S prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a súčasne zohľadňujúc zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby, vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, ako aj aplikujúc extenzívny výklad pojmu „náhrady škody“, skonštatoval, že je zjavné, že vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 11 a § 13) umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Z uvedeného teda vyplýva, že aj nemajetková ujma za zásah do osobnostných práv pozostalých je predmetom povinného zmluvného poistenia v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. a že v spore o náhradu takejto ujmy je daná pasívna legitimácia poisťovne vykonávajúcej povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel, t. j. žalovanej. Z uvedených dôvodov súd vyhodnotil námietku pasívnej vecnej legitimácie žalovanej ako nedôvodnú. Výber poisťovne ako žalovanej je vo výlučnej kompetencii žalobkýň, ktoré ako oprávnené osoby mali možnosť nárok na to isté plnenie uplatniť proti viacerým subjektom, pričom proti každému z nich z iného právneho dôvodu, t. j. proti trestne zodpovednému vodičovi, proti prevádzkovateľovi motorového vozidla a aj proti poisťovni zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

1.3. Následne sa súd prvej inštancie zaoberal, na základe vznesenej námietky premlčania žalovanou, otázkou vymáhateľnosti daného uplatneného nároku a dospel k záveru, že námietka premlčania nie je ani z časti dôvodná. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka predstavuje jedno z parciálnych a relatívne samostatných prostriedkov ochrany jednotného práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia ako rýdzo osobné právo, na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv nestačí. Napriek tomu, že ide o satisfakciu v oblasti nemateriálnych osobnostných práv, jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom spôsobuje, že ide o osobné právo majetkovej povahy. Podľa názoru súdu je to obsah nároku a nie predmet jeho ochrany, čo robí pre povahu nároku rozhodujúce, či sa uplatní všeobecný právny inštitút premlčania. Ak obsahom nároku na náhradu

nemajetkovej ujmy je požiadavka na zaplatenie peňažnej sumy, potom princíp právnej istoty vylučuje, aby plynutiu času neboli priznané žiadne právne účinky. Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/265/2009). Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv. K zásahu do osobnostných práv žalobkyní došlo dňa 1.8.2016, kedy došlo k predmetnej dopravnej nehode, v dôsledku ktorej došlo k úmrtiu manžela žalobkyne 1/ a otca žalobkyní 2/ až 4/. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje v trojročnej lehote, ktorá plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz a právo na náhradu škody sa premlčí v lehote dvoch rokov odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Premlčacia lehota nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v danom prípade spolu v sume 90.000,- eur začala plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k tomuto zásahu, t. j. 2.8.2016, kedy mohli žalobkyne vykonať svoje právo na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy prvýkrát. Od tohto dňa začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorá skončila dňa 2.8.2019. Nakoľko žaloba bola žalobkyňami podaná dňa 30.4.2019, bola podaná v premlčacej dobe. Súd poukázal aj na to, že žalobkyne uplatnili tento nárok aj v rámci trestného konania, v ktorom boli napokon odkázané so svojim nárokom na civilný proces, a tým došlo k spočívaniu premlčacej doby odo dňa uplatnenia tohto nároku (28.4.2017) do dňa doručenia rozhodnutia v trestnom konaní žalobkyniam (11.2.2019). Námetka premlčania vznesená žalovanou je tak v tejto časti nedôvodná. Za nedôvodnú považoval súd aj námietku premlčania vo vzťahu k uplatnenému nároku na náhradu škody, kde konštatoval, že vo vzťahu k žalobkyňou 1/ začala plynúť premlčacia doba odo dňa 1.8.2016, t. j. odo dňa dopravnej nehody, kedy sa žalobkyňa 1/ dozvedela o tom, kto za škodu zodpovedá, t. j. okamihom preukázateľného získania informácie o skutkových okolnostiach, na základe ktorých si môže urobiť dostatočný úsudok o tom, konkrétne ktorá fyzická alebo právnická osoba za škodu zodpovedá; v uvedenom okamihu nemusí byť daná z rozhodnutia súdu vyplývajúca nespochybniteľná istota poškodeného o zodpovednom subjekte a o jeho zodpovednosti (R 16/2014). Nakoľko si žalobkyňa 1/ uplatnila tento nárok v rámci trestného konania (tzv. adhézne konanie), v ktorom bola napokon odkázaná so svojim nárokom na civilný proces, došlo tým k spočívaniu premlčacej doby odo dňa uplatnenia tohto nároku (24.4.2017 ako vyplýva z pripojeného trestného spisu) do dňa doručenia rozhodnutia v trestnom konaní žalobkyni 1/ dňom 11.2.2019 (dátum doručenia rozsudku Okresného súdu v Trenčíne č. k. 2T/67/2017-282 zo dňa 16. augusta 2018, ktorým bola odkázaná na civilný proces - vid' uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/43/2010). K uplatneniu nároku na náhradu škody tak došlo v rámci plynutia premlčacej doby (nakoľko premlčacia lehota je dvojročná (730 dní), ktorá plynula od 1.8.2016 do 28.4.2017 (270 dní), následne v období od 28.4.2017 do 11.2.2019 spočívala (654 dní) a do podania žaloby plynula v období od 11.2.2019 do 30.4.2019 (78 dní), t. j. plynula iba 348 dní, a preto je námietka premlčania vznesená žalovaným aj v tejto časti nedôvodná.

1.4. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o uplatnenom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy zohľadnil jej závažnosť, intenzitu, rozsah, dopad a vzal zreteľ aj na okolnosti, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobkyní a uzavrel, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch v uplatnených výškach, a to vo výške 30.000,- eur pre žalobkyňu 1/ ako manželku nebohého, ktorá ostala sama ako živiteľka rodiny s tromi maloletými deťmi a vo výške 20.000,- eur pre každú zo žalobkyní 2/ - 4/ ako maloleté deti nebohého je primeranou a spravodlivou na zmiernenie zásahu do osobnostných práv žalobkyní a preto žalobe výrokom II. v časti uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy vyhovel. Žalobkyňa 1/ si uplatnila i nárok na náhradu škody v sume 1.489,- eur, ktorá jej vznikla uhradením nákladov spojených s pohrebom, karom a zriadením pomníka nebohému Q. D.. Žalovaný ako poisťovateľ zaplatil žalobkyni 1/ z uplatnenej sumy pohrebných nákladov 2.763,19 eur sumu 1.194,52 eur, keď započítal štátnu dávku vo výške 79,67 eur a uplatnil si z titulu spoluviny nebohého Q. D. zníženie poistného plnenia o 50 %. S poukazom na § 15 zákona č. 381/2001 Z. z. v spojení s § 449 ods. 2 Občianskeho zákonníka žalobkyni 1/ vznikli náklady vo výške 2.763,19 eur, ktoré preukázala a vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný uhradil z uplatnenej sumy iba 1.194,52 eur (plus 79,67 eur), pri vylúčení spoluzavinenia nebohého Q. D., súd priznal žalobkyni 1/ uplatnenú náhradu škody v sume 1.489 eur a výrokom I. rozsudku žalobe i v tejto časti vyhovel. Zároveň súd priznal žalobkyni 1/ aj uplatnené úroky z omeškania, ktoré posúdil podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 ods. 1 nariadenia

vlády č. 87/1995 Z. z.

1.5. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 CSP a žalobkyniam 1/ - 4/ ako strane sporu, ktorá mala vo veci plný úspech, priznal náhradu trov potrebných na účelne uplatňovanie a bránenie práva v rozsahu 100 % proti žalovanému ako strane sporu, ktorá vo veci úspech nemala.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom zo 4. augusta 2021 sp. zn. 5Co/6/2021 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo výroku II potvrdil a v časti výrokoch I. a III. zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

2.1. V potvrdzujúcom výroku dôvodil tým, že čo do otázky pasívnej vecnej legitímácie žalovaného ako poisťovne, u ktorej bolo v čase nehody dojednané povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, súd prvej inštancie správne dospel k záveru, že táto je v prejednávanej veci daná a v tomto kontexte preto poukazuje na vecne správne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdu prvej inštancie, s ktorým sa v nadväznosti na § 387 ods. 2 CSP stotožňuje a zároveň naňho odkazuje. Súd prvej inštancie teda správne vyhodnotil námietku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného ako nedôvodnú.

2.2. Za nedôvodnú odvolací súd považoval aj vznesenú námietku premĺčania nároku na nemajetkovú ujmu. Zdôraznil, že napriek tomu, že ide o satisfakciu v oblasti nemateriálnych osobnostných práv, vyjadrenie nároku peňažným ekvivalentom spôsobuje, že ide o osobné právo majetkovej povahy. Podľa názoru súdu je to obsah nároku a nie predmet jeho ochrany, čo robí pre povahu nároku rozhodujúce, či sa uplatní všeobecný právny inštitút premĺčania. Ak obsahom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je požiadavka na zaplatenie peňažnej sumy, potom princíp právnej istoty vylučuje, aby plynutiu času neboli priznané žiadne právne účinky. Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premĺčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby (viď. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 17. augusta 2011 sp. zn. 5Cdo/265/2009). Premĺčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv. Z dokazovania vykonaného pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, že k zásahu do osobnostných práv žalobkyní došlo dňa 1.8.2016, kedy došlo k predmetnej dopravnej nehode, v dôsledku ktorej došlo k úmrtiu manžela žalobkyne 1/ a otca žalobkyní 2/ - 4/. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy sa premĺči v trojročnej lehote, ktorá plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Premĺčacia lehota nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v danom prípade spolu v sume 90.000,- eur aj podľa odvolacieho súdu začala plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k tomuto zásahu, t. j. 2.8.2016, kedy mohli žalobkyne vykonať svoje právo na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy prvýkrát. Od tohto dňa začala plynúť všeobecná trojročná premĺčacia doba, ktorá skončila dňa 2.8.2019. Nakoľko žaloba bola žalobkyniami podaná dňa 30.4.2019, bola teda aj podľa odvolacieho súdu podaná v premĺčacej dobe. Čo sa týka námietky žalovaného uvádzanej v odvolaní, že pre plynutie premĺčacej doby čo do jej začatia a dĺžky je rozhodujúci zákon o povinnom zmluvnom poistení, konkrétne aplikácia ustanovenia § 15 ods. 2 v spojení s ustanovením § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka, odvolací súd túto nepovažoval za opodstatnenú, nakoľko Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojich viacerých rozhodnutiach vyslovil právny názor, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy pri dopravných nehodách s následkom smrti sa ako majetkové právo premĺči vo všeobecnej trojročnej premĺčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/265/2009, 3Cdo/57/2017, 5Cdo/102/2017). Nesprávny bol iba ten názor súdu prvej inštancie, že žalobkyne si uplatnili tento nárok aj v rámci trestného konania, v ktorom boli napokon odkázané so svojím nárokom na civilný proces, a tým došlo k spočívaniu premĺčacej doby odo dňa uplatnenia tohto nároku do dňa doručenia rozhodnutia v trestnom konaní žalobkyniam. Aj napriek nesprávnemu konštatovaniu súdu prvej inštancie v konečnom dôsledku dospel k správnej závere, že námietka premĺčania vznesená žalovaným je v tejto časti nedôvodná. Podľa odvolacieho súdu sa prvoinštančný súd i s ostatnými odvolacími námietkami žalovanej, ktoré smerovali k danému nároku vysporiadal správne.

3. Proti potvrdzujúcemu výroku I. rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (rozhodnutie

odvolacieho súdu spočívalo v nesprávnom právnom posúdení).

3.1. Dôvodila, že doposiaľ nebola vyriešená v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu otázka, „či sa premlčuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnené v zmysle ustanovení zákona o povinnom zmluvnom poistení voči poisťovateľovi vo všeobecnej trojročnej lehote napriek zákonnému ustanoveniu § 15 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení“. Mala za to, že zákon č. 381/2001 Z. z. jednoznačne v ustanovení § 15 ods. 2 ustanovuje, že na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká právna úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila. Ak konajúce súdy prijali záver, že náhradu nemajetkovej ujmy je možné subsumovať pod „škodu“, tak je jediný logický záver, že premlčanie bude v intenciách ostatných škôd nahrádzaných z povinného zmluvného poistenia motorového vozidla, a to ako dvojročná doba subjektívna, tak aj trojročná, resp. desaťročná doba objektívna. Dovolateľka mala za to, že zo strany oboch konajúcich súdov došlo k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci a interpretácii ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka na predmetný skutkový stav, keďže v danom prípade bola nevyhnutná aplikácia ustanovenia § 106 Občianskeho zákonníka. Dovolaciemu súdu preto navrhla rozsudok zmeniť tak, že žalobu v napadnutej časti zamietne, alternatívne ho zrušíť a vrátiť vec dovolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobkyne 1/ až 4/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že ich nároky na nemajetkovú ujmu boli voči žalovanej uplatnené včas, a so závermi súdov ohľadom plynutia premlčacej doby podľa § 101 Občianskeho zákonníka sa stotožňujú. Navrhli preto podané dovolanie zamietnuť ako nedôvodné a priznať im nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnej výške.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné, nie však dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

7. Žalovaná v dovolaní uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

8. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú dovolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

9. V danom prípade žalovaná v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom zadefinovala relevantnú právnu otázku (viď bod 3.1.), ktorú považovala za dosiaľ dovolacím súdom nevyriešenú. Prípustnosť jej dovolania preto vyplývala z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

10. Dovolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá.

10.1. Najvyšší súd nemôže byť viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 CSP

oprel prípustnosť dovolania dovolateľ, nakoľko situácia dovolateľa sa v priebehu dovolacieho konania môže meniť. Napríklad ak dovolateľ tvrdí, že právna otázka ešte nebola na dovolacom súde riešená a medzitým k jej vyriešeniu došlo. Z uvedeného dôvodu dovolací súd z hľadiska prípustnosti dovolania posudzuje (iba) materiálny substrát samotného dovolacieho konania spočívajúci vo vymedzení právnej otázky a predstretí vlastnej argumentácie dovolateľa v zmysle § 432 ods. 2 CSP, súčasne zohľadňujúc vlastnú rozhodovaciu prax (iura novit curia, 4Cdo/11/2021, 8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020).

11. Po konštatovaní prípustnosti dovolania dovolací súd pristúpil k meritórnemu dovolaciemu prieskumu a posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke, „či sa premlčuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnené v zmysle ustanovení zákona o povinnom zmluvnom poistení voči poisťovateľovi vo všeobecnej trojročnej lehote napriek zákonnému ustanoveniu § 15 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení.“

12. Predmetnou otázkou sa ale dovolací súd už zaoberal, konkrétne v rozhodnutiach sp. zn. 5Cdo/102/2017 a 7Cdo/252/2021 (publikovaných v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod R 35/2020 a R 3/2022), v dôsledku čoho možno v nich uvedené právne závery ohľadom predmetnej právnej otázky považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Vec prejednávajúci senát preto skúmal, či napadnutým rozhodnutím došlo k odklonu od tejto rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

13. Dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/102/2017 (R 35/2020) konštatoval, že „ustanovenie § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. (ktoré má charakter lex specialis) je potrebné vykladať tak, že na premlčanie nároku na náhradu škody, a ako vyplýva z vyššie uvedeného odôvodnenia (bod 14 odôvodnenia) i na premlčanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy platí rovnaká právna úprava vo vzťahu k osobe, ktorá škodu spôsobila (škodcovi) i vo vzťahu k poisťovateľovi (poisťovni) tejto osoby a to v tom smere, že vo vzťahu k obidvom subjektom sa aplikuje právna úprava premlčania vyplývajúca z ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka (ktorá má charakter lex generalis), podľa ktorej sa toto právo premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, pretože právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, je právom majetkovej povahy (viď napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. novembra 2012 sp. zn. 2Cdo/194/2011, publikovaný pod R 58/2014, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 17. februára 2011 sp. zn. 5Cdo/265/2009, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. februára 2017, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. novembra 2017 sp. zn. 8Cdo/24/2017, ale i uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. septembra 2013, sp. zn. IV. ÚS 542/2013-18). Inak povedané, uvedené ustanovenie upravuje (iba) to, že vo vzťahu k obidvom subjektom sa uplatňuje rovnaká právna úprava dĺžky premlčacej doby, ale v žiadnom prípade ho nemožno interpretovať tak, že napr. eventuálne spočívanie plynutia premlčacej doby týkajúce sa jedného subjektu predstavuje automaticky spočívanie plynutia premlčacej doby týkajúce sa druhého subjektu“.

14. Na uvedené rozhodnutie nadviazal najvyšší súd rozhodnutím sp. zn. 7Cdo/252/2021 (R 3/2022), keď po stotožnení sa s vyššie uvedenými závermi (ešte nad rámec) poznamenal, že ide o premlčanie priameho nároku poškodeného voči poisťovni (§ 15 ods. 2 zákona č. 381/2000 Z. z.), ktoré sa však nedotýka povinnosti poisťovne poskytnúť poistné plnenie za poisteného (v mene poisteného) poškodenému (§ 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2000 Z. z.), a to na základe rozsudku vydanému iba voči poistenému. Zároveň poukázal na to, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy zásahom do súkromného a rodinného života zavinením dopravnej nehody (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka) je nárokom hradeným z povinného zmluvného poistenia podľa zákona č. 381/2001 Z. z., a preto v takýchto prípadoch je potrebné prihliadať na § 104 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti.

15. Pretože dovolací súd (senát 7C) zotrváva na svojich právnych záveroch a vychádzajúc z vyššie uvedených právnych úsudkov sa nehodlá od nich odchýliť, uzatvára, že právo poškodeného na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnené v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. voči poisťovateľovi je právom

majetkovej povahy a premlčuje sa vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka, pričom premlčacia doba začína plynúť za rok po poistnej udalosti.

16. Najvyšší súd potom nepovažoval uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP za dôvodný, keďže napadnutým rozhodnutím nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke posúdenia premlčania uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/102/2017 a 7Cdo/252/2021).

17. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že podané dovolanie nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

18. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.